

Udržitelnost: je to téma relevantní i pro vaši firmu?

V posledních několika letech je téma udržitelnosti zmiňováno stále častěji. V tomto článku se pokusíme stručně vysvětlit, proč tomu tak je a pro které firmy je toto téma relevantní.

Co je to udržitelnost?

Pojem udržitelnost nebo někdy též ESG (z anglického *Environmental, Social and Governance*) lze ve stručnosti chápat jako odpovědný přístup firem k otázkám:

- životního prostředí: zahrnuje otázky, jako jsou snižování emisí skleníkových plynů, boj proti klimatické změně, šetrné hospodaření s vodními zdroji, recyklace odpadu a ochrana biodiverzity,
- sociální odpovědnosti: zahrnuje odpovědnost firem k zaměstnancům, komunitám a koncovým zákazníkům a patří sem podpora lidských práv, zajištění kvalitních pracovních podmínek, boj proti korupci nebo ochrana spotřebitelů,
- řádného řízení: týká se odpovědnosti vedení firmy a transparentnosti vzhledem k akcionářům, zaměstnancům a dalším dotčeným osobám.

Proč se firmy zaměřují na udržitelnost?

Udržitelnost se v současnosti stala nedílnou součástí podnikové strategie mnoha společností. Existuje několik důvodů, které firmy nutí věnovat se této oblasti. Patří sem sílící regulační tlak, snaha získat výhodnější podmínky pro financování a dotace či snaha vyhovět zadavatelům veřejných zakázek. Firmy rovněž reagují na poptávku zákazníků po produktech, které jsou šetrné k životnímu prostředí a nemají negativní vliv na společnost.

Pokud jde o regulaci, nejvýznamnější iniciativy přicházejí z Evropské unie. Ta podporuje přechod na „zelenou ekonomiku“ a snaží se motivovat firmy ke společensky odpovědnému chování. Regulace v oblasti udržitelnosti je velmi rozsáhlá a není cílem tohoto článku ji plně postihnout. Upozorníme na nejzásadnější oblasti – ESG reporting, podporu udržitelného podnikání prostřednictvím finančního sektoru a německý zákon o dodavatelských řetězcích.

Firmy, které zavádějí opatření v oblasti udržitelnosti, často sledují i své dodavatele, poskytovatele logistických služeb a další obchodní partnery (tzv. hodnotové řetězce). Opatření jedné firmy tak mohou mít nepřímé dopady i na další firmy, které jsou na ni navázány.

Směrnice CSRD – zprávy o udržitelnosti

Aktuálním tématem je povinné zveřejňování zpráv o udržitelnosti podle směrnice

CSRD (*Corporate Sustainability Reporting Directive*). Tyto zprávy nejsou zcela nové – velké subjekty veřejného zájmu (banky, pojišťovny, penzijní společnosti a velcí emitenti cenných papírů obchodovaných na regulovaném trhu) již od roku 2017 zveřejňují informace o svém vlivu na životní prostředí, zaměstnaneckých a sociálních otázkách a boji proti korupci a úplatkářství. Dosud však měly tyto firmy značnou volnost, pokud jde o metodiku a obsah těchto zpráv, a nebyly stanoveny povinné standardy. V praxi firmy často využívaly dobrovolné mezinárodní standardy pro reporting (podávání přehledových zpráv).

Změnu přináší právě směrnice CSRD, která platí od roku 2024. Zavádí jednotné standardy pro reporting o udržitelnosti a rozšiřuje tyto povinnosti na všechny velké firmy a vybrané malé a střední podniky.

Cílem zmíněných zpráv je ukázat, jaký dopad má podnikání firmy na životní prostředí a společnost a také jak tyto faktory ovlivňují firmu (tzv. dvojí významnost). Je důležité si uvědomit, že firmy mají povinnost zveřejňovat informace o těchto tématech, nikoliv však nutně plnit konkrétní cíle. Avšak přístup k uvedeným otázkám může mít vliv na financování firmy nebo na její reputaci, a proto lze očekávat, že firmy budou tento reporting brát vážně a spíše proaktivně.

Pozornost směrnici CSRD by měly věnovat zejména firmy, které jsou velkými účetními jednotkami, popř. mateřské společnosti velkých skupin. Týká se firem, které na individuálním nebo konsolidovaném základě očekávají, že ke konci roku 2025 budou splňovat alespoň dvě z těchto kritérií:

- obrat přes 1,2 miliardy korun,
- aktiva přes 600 milionů korun,
- více než 250 zaměstnanců.

Takovéto firmy budou muset poprvé zveřejňovat zprávy o udržitelnosti za rok 2025, a to společně s výroční zprávou v roce 2026. Ačkoliv se toto datum zdá vzdálené, příprava na popisovanou povinnost vyžaduje včasné plánování. Firmy musí stanovit, která data jsou pro ně relevantní, a zajistit, že mají nastavený systém sběru těchto dat. Už nyní by měly začít implementovat požadavky směrnice CSRD.

Od roku 2026 budou mít povinnost připravovat zprávy o udržitelnosti i malé a střední podniky, jsou-li jejich cenné papíry obchodovány na regulovaném trhu. Tyto subjekty ale mohou využít výjimku a reporting odložit o dva roky.

Regulace finančního sektoru

Od roku 2026 budou muset banky hodnotit své klienty z hlediska rizik spojených s udržitelností. To zahrnuje např. závislost na fosilních palivech, vysokou energetickou nároč-

nost, produkci skleníkových plynů, ale také náchylnost ke změnám způsobeným klimatickou změnou. V počátečních letech se banky zaměří především na environmentální faktory. Banky budou muset zhodnotit, zda klienti podléhají rizikům z hlediska ESG a zda přijali opatření ke snížení těchto rizik, např. dobrovolné plány. Jestliže bude firma z pohledu ESG považována za rizikovou, může jí banka odmítnout financování nebo nabídnout méně výhodné podmínky. Naopak banky budou podporovat firmy, které se snaží o udržitelný rozvoj.

Podobná pravidla budou platit i pro právnické osoby, které spravují cizí majetek, především pro investiční společnosti. Firmy, které hledají kapitál od velkých investorů, budou muset brát v úvahu, zda jejich činnost představuje riziko v oblasti ESG, protože to může ovlivnit jejich schopnost získat kapitál.

Německý zákon o náležitě péči v dodavatelských řetězcích

Dalším důležitým tématem v oblasti udržitelnosti je německý zákon o náležitě péči v dodavatelských řetězcích (*Lieferkettensorgfaltspflichtengesetz*), který platí od 1. ledna 2023. Tento zákon ukládá firmám s více než 1 000 zaměstnanci povinnosti zaměřené na ochranu lidských práv a životního prostředí ve všech úrovních jejich dodavatelských řetězců. Firmy musí předcházet porušování lidských práv a ekologických standardů, minimalizovat rizika a řešit případná porušení.

Zákon se zaměřuje na otázky, jako je zákaz dětské a nucené práce, zajištění bezpečných pracovních podmínek, spravedlivé mzdy a práva na kolektivní vyjednávání. Důraz klade také na ochranu životního prostředí, včetně zákazu používání nebezpečných látek, nakládání s odpady a minimalizaci negativních dopadů na vodní zdroje, půdu a ovzduší.

České firmy dodávající německým subjektům mohou být podrobeny dotazům nebo auditům v souvislosti s lidskými právy a ochranou životního prostředí.

Shrnutí

Udržitelnost (ESG) je stále důležitější z důvodu rostoucího regulačního a společenského tlaku. Firmy, které se těmto otázkám věnují, mohou získat konkurenční výhodu. Každá firma by měla prověřit, zda nemá povinnost vypracovat zprávu o udržitelnosti nebo zda tyto informace nebudou vyžadovat její partneři. Zvláštní pozornost by těmto otázkám měly věnovat firmy obchodující s Německem, kde mohou čelit dalším povinnostem a auditům.

Jindřich Král,
advokátní kancelář Glatzová & Co.